

ДО

РУМЕН РАДЕВ

МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА

ДО

АНДРЕЙ ЦЕКОВ

МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО
РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

ДО

ЮЛИЯН ПОПОВ

МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ДО

АСЕН ВАСИЛЕВ

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

СТ А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: Несъгласие спрямо продължаващия отказ на държавата да прояви гъвкавост и да започне активни преговори с Европейската Комисия за запазване и реалистично трансформиране на въглищните мощности в регионите на Стара Загора, Кюстендил и Перник.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА МИНИСТРИ,

“Съюзът за стопанска инициатива” (ССИ) изразява твърдо несъгласие спрямо продължаващия отказ на държавата да прояви гъвкавост и да започне активни преговори с Европейската Комисия за запазване и реалистично трансформиране на въглищните мощности в регионите на Стара Загора, Кюстендил и Перник.

Считаме, че поетите задължения за свиване на производството на електрическа енергия в териториалните планове и НПВУ - от въглищни ТЕЦ-ове до 8 TWh през 2025 година и до 2 TWh през 2030 година - е безотговорно действие, което не използва съществуващия капацитет, за да надгради и трансформира, а само премахва потенциал за производство на енергия.

Залог в случая са не само икономическата и индустриална база на важни за икономиката ни региони, но и енергийната сигурност, конкурентоспособността и десетки хиляди работни места за цяла България.

Желанието да отговорим на политически зададени критерии и безкритично да приемем мерки, с които значително да намалим енергийния си капацитет, обричат цели региони на икономически застои и обезлюдяване. А опасността да внасяме скъпа ел. енергия отвън и да зависим от благоволенията и политическа стабилност в съседни държави - не е за подценяване.

Очевидно се пропуска неизбежната електрификация на битя, транспорта и индустрията, а инвестициите във ВЕИ, без допълващи базови и балансиращи мощности и без "батерии" за складиране на произведената енергия създават предимно спекулативни "антипазарни" изкривявания, застрашвайки дори стабилността на електропреносната мрежа.

Наблюдаваме със загриженост как през последните 4 години единственият участник в дебата, който не е променил позицията си и отказва да прояви гъвкавост, е именно държавната власт в България.

От друга страна, работодателските и синдикалните организации, местните общности, неправителственият и академичният сектор успяха за същото време да преминат през нужните дискусии като модифицират, вникнат и в крайна сметка доближат до консенсус позициите си.

В този дух на национална отговорност и в желанието си да подобряваме бизнес-средата и конкурентоспособността на българските предприемачи и служители, от ССИ изразяваме подкрепата си за становищата на социалните партньори относно "Териториалните планове за справедлив преход", звучащи консенсусно до момента.

Определяме предложенията в териториалните планове като нереалистични спрямо заетите в сектора, чиито умения са специфични и не подлежат на "преквалификация" на хартия, както пожелателно досега се предлага. В засегнатите региони въгледобивът е основен поминък, а за рекултивация на закритите въглищни мини и ангажирането на освободените в този процес не дава дълготрайно решение на проблема със заетостта, нито създава реална възможност за нови и витални бизнес начинания. Ето защо предлагаме няколко важни стъпки:

1. Започване на преговори с Европейската комисия за придобиване на механизъм

за капацитет – именно по този път европейски държави като Полша и Румъния ще запазят в краткосрочен и дори средносрочен план своята въглищна енергетика.

2. Проучване и прилагане на възможностите за улавяне и съхранение на CO₂ – Европейската Комисия вече директно одобри финансиране за пилотен мащабен такъв проект, обслужващ циментов завод в България. Проучването и прилагането на технологии за улавяне, складиране и използване на CO₂ (CCUS) не само ще намали разходите за запазване на въглищната енергетика в краткосрочен план, но и ще създаде изцяло нов ресурс, с който България ще може да подпомогне своята индустрия и енергетика за постигане на въглеродна неутралност – депата и инфраструктурата за складиране и пренос на CO₂. Не на последно място, този капацитет за складиране и пренос може да бъде продаван и на съседни държави. Дори и скептични към CCUS международни организации като Международния институт за устойчиво развитие вече посочват, че тези технологии може да изиграят важна роля в трудни или невъзможни за декарбонизиране сектори като производството на цимент и стомана.

3. Осигуряване на механизъм за капацитет или други инструменти за частично споделяне на риска при инвестиции, заменящи съществуващи въглищни мощности с хибридни мощности на газ и водород в средносрочен план, и малки модулни реактори в дългосрочен план. Имайки предвид насищането на пиковите часове в светлата част на деня с фотоволтаични мощности и мащабните мощности, които са заявени като инвеститорски интерес, смятаме, че не е рационално да се дава публична подкрепа за фотоволтаични централи, които да заменят съществуващите базови, но маневрени въглищни мощности. От друга страна, България има опит с изграждането на газови и ядрени мощности, които могат да допълват ВЕИ производството както подсигурявайки базово непрекъсваемо производство, така и балансирайки мрежата с висока маневреност. Газови централи с възможност поетапно да включат водород в своя горивен микс наистина няма да осигурят идентична с въглищните централи и мини заост, но ще подсигурят гарантиран и ефективен енергиен преход, както и инвестиции с висок потенциал за развитие на научно-техническа дейност в сферата на газОВО-водородната енергетика. В дългосрочен план, смятаме, че интегрирането на модулни ядрени реактори в региона предлага същите перспективи, но с по-дълъг хоризонт за осъществяване, поради сложните регулаторни процедури.

Призоваваме публичната власт след 4 години упорито бездействие да сближи позициите си с обществените партньори и да се набележи екшън-план за запазване в средносрочен план на въглищната енергетика и нейната поетапна трансформация. Проблемите днес в голяма степен нямаше да съществуват, ако бяха взети адекватни решения преди 4 и дори 2 години. Но имайки предвид критичното закъснение, смятаме за безотговорно публичните органи да продължават да отказват ефективни преговори с Европейската Комисия, като заблуждават местните общности в засегнатите региони, че е реалистично техните работни места да бъдат запазени в цялост с екстравагантно и ненадежно появяване на “бъдещи” индустриални инвеститори, с каквито до момента нито се водят преговори, нито дори са идентифицирани на идейно ниво.

Регионите на Кюстендил, Перник и Стара Загора имат богата традиция и инфраструктура в енергетиката и само запазването - а не ликвидирането им - като енергиен център може да привлекат инвеститори в реална индустрия, създавайки нови работни места и икономически растеж.

С УВАЖЕНИЕ,

КУЗМАН ИЛИЕВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА ССИ

